

Det har efter udvalgets opfattelse ikke været muligt i selve lovteksten tilstrækkeligt klart at afgrænse vagter, der er omfattet af lovforslagets § 24 (gældende § 26), fra andet militært personel, der ved at tilside-sætte deres arbejdsforpligtelser gør sig skyldige i en pligtforsømmelse, der ellers må henføres under den almindelige bestemmelse i lovforslagets § 27 (gældende § 15).

Udvalget foreslår derfor, at en vagt i § 24's forstand alene omfatter personer, i hvis funktions- eller stillingsbeskrivelse ordet »vagt« indgår. Om dette er tilfældet, må afgøres på grundlag af de skriftlige regler, der beskriver stillingen eller funktionen. Ved funktionsbeskrivelsen bør opmærksomheden være henledt herpå.

Også en mundtlig ordre om, at en militærperson i det konkrete tilfælde udøver vagttjeneste, indebærer, at den pågældende er vagt i militær straffelovs forstand, f.eks. hvor en værnepligtig under en øvelse bliver beordret til at overtage en telefonvagt i en halv time som midlertidig afløser for den faste vagt. Er den pågældende herefter ikke betegnet som vagt, vil en misligholdelse af arbejdsforpligtelsen eller den konkrete opgave alene indebære en pligtforsømmelse, der skal behandles som »almindelig« pligtforsømmelse (efter lovforslagets § 27), ikke som en vagtforsømmelse.

Dette betyder, at militært personel, som i dag ikke betegnes som vagter, men som varetager opgaver af f.eks. sikkerhedsmæssig karakter, herunder eksempelvis radaroperatører, ikke er vagter i militær straffelovs forstand, medmindre det udtrykkeligt er fastsat, at de er omfattet af vagtbegrebet.

Efter lovforslaget vil det være forsvarets myndigheder, der må vurdere, hvilket militært personel der – ud over vagter, der er omfattet af § 11 (gældende § 16 - dvs. vagter over for hvem der kan udvises ulydighed) – skal henføres under vagtbegrebet og derved kunne gøre sig skyldig i en vagtforsømmelse efter § 24. Militært personel, der ikke er afmærket som vagter, eller hvis arbejdsopgaver ikke er beskrevet som vagtfunktioner, kan, når de misligholder opgaven, herefter alene straffes for pligtforsømmelse efter den generelle bestemmelse i lovforslagets § 27, ikke for vagtforsømmelse.

Der henvises til betænkningen, siderne 259 - 263.

3.3.2.3. Forsvarsministeriets overvejelser

Forsvarsministeriet kan tilslutte sig udvalgets overvejelser og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Der henvises til de særlige bemærkninger til § 11 og § 24.

3.3.3. Begreberne krig og væbnet konflikt

3.3.3.1. Gældende ret

Efter militær straffelov § 4, 1. punktum, finder lovens bestemmelser for krigstid anvendelse, dels når Danmark er i krig, dels under truende udsigt til krig, når forsvarsministeren har offentliggjort meddelelse herom. Krigstidsreglerne finder endvidere anvendelse i visse situationer under angreb fra fremmede militære styrker, jf. § 4, 2. punktum. Det er således ikke militær straffelov § 4, men faktiske omstændigheder, herunder politiske beslutninger, der er bestemmende for, hvornår Danmark eller danske væbnede styrker er i krig.

Formålet med militær straffelov § 4 er alene at fastlægge, hvornår militær straffelovs krigstidsbestemmelser finder anvendelse.

Om Danmark eller danske væbnede styrker er i krig, afgøres således af faktorer uden for militær straffelovs »kontrol«.

For en nærmere gennemgang af gældende ret henvises til betænkningen, siderne 60 - 74.

3.3.3.2. Udvalgets overvejelser

Udvalget har fundet det væsentligt, at militær straffelovs krigstidsbestemmelser træder i kraft og kan finde anvendelse i alle situationer, hvor Danmark eller danske styrker er i krig. Sprogbrugen og fortolkningen af militær straffelovs krigstidsbegreb bør derfor tilstræbe bedst muligt at svare til den almindelige juridiske forståelse af begrebet.

Begrebet krig må i dag i overensstemmelse med almindelig folkeretlig terminologi forstås som ensbetydende med væbnet konflikt, og det er juridisk set derfor mere præcist at anvende begrebet væbnet konflikt. Udvalget foreslår derfor, at dette udtryk anvendes i denne og andre bestemmelser i stedet for krig. Dette vil også tydeliggøre, at krigen (den væbnede konflikt) kan være af både international og ikke-international karakter, jf. herved også straffeloven § 1.

Udvalget finder, at sondringen mellem en automatisk ikrafttræden af reglerne og en mulighed for at bestemme dette i den periode, som ligger umiddelbart forud for væbnet konflikt, bør opretholdes. Dette svarer også til den gældende retstilstand i Norge og Sverige, jf. betænkningen, side 71 ff.

Endvidere foreslår udvalget indsat et nyt stykke i bestemmelsen, der giver forsvarsministeren hjemmel til i forbindelse med udsendelse af danske styrker uden for rigets grænser at bemyndige chefen for den udsendte styrke til under truende udsigt til væbnet